

MEDNARODNO LETO DRUŽINE

Družina – vir zdravja in razvoja človeštva

Od začetkov človeštva je družina vir človekovega razvoja. Družina predstavlja prvo socialno okolje, s katerim se srečamo in nam je v oporo, je naša prva učiteljica in zdravstvena skrbnica. Vse te osnovne dejavnosti družine so ponavadi v rokah žensk. Družinske člane – pa naj gre za razširjeno družino, ki biva pod isto streho, jedrno družino, ki jo sestavljajo mati, oče in otroci, ali pa za družino z enim samim staršem – družita ljubezen in skupni pogled v prihodnost. Sodobni čas pa je prinesel nekatere temeljne spremembe, zaradi katerih so se družinske vloge spremenile. Nekatere od teh sprememb so pozitivne – razvoj sodobnih zdravil in javnega zdravstva, boljši higienski pogoji, dostopnost pitne vode in cepljenje so zdesetkali nekdanje smrtonosne bolezni in omogočile marsikateri družini zdravo življenje zunaj sence smrti. Druge spremembe – na primer industrializacija, urbanizacija, onesnaževanje okolja, migracije in vojne – pa so hudo ogrozile zmožnost družine, da poskrbi za svoje člane. Revščina, ki prizadeva več kot polovico svetovnega prebivalstva, je najtežji problem, saj na rob družbe potiska tiste, ki so že tako in tako najbolj ranljivi – se pravi ženske in otroke.

Posledica hitre urbanizacije in preseljevanja prebivalstva je nastajanje velikanskih mest, v katerih javne službe niso kos naraščajočemu številu prebivalcev. Preobremenjena zdravstvena služba, neustrezne sanitarna ureditev in pomanjkanje pitne vode so skupaj z industrijskim onesnaževanjem pogubne za zdravje. Hkrati pa seljenje mladih s podeželja v mesta povzroča razpad uveljavljenih socialnih struktur. Politični in gospodarski prevrati so vzrok velikanskih množic, ki se selijo, in tudi beguncev, kar vse pomeni velikanski stres za družine.

Obdobja velikih družbenih sprememb so vselej pustila globoke posledice v družinskem življenju. Najpogosteje prav mladi najprej zavržejo tradicionalne vrednote in se vedejo na skrb zbujujoč način. Spreminja se spolno vedenje, škodljive snovi, kot na primer tobak in psihoaktivne snovi, so vse lažje dosegljive, starejši pa čutijo, da se za njihovo modrost in nauke nihče več ne meni. Spreminjanje vedenjskih vzorcev pa je lahko tudi pozitivno, saj se na ta način mladi učijo kosa z novostmi in iščejo nove poti za samopotrjevanje v izobraževanju in zaposlitvi.

Prav vse družinske strukture so do določene mere protislovne. Družina lahko predstavlja zatočišče, sistem medsebojne solidarnosti in podpore; lahko pa posameznika tudi omejuje in zavira njegov osebni in družbeni razvoj ali pa je celo prizorišče zlorabe otrok, spolnega nadlegovanja, nasilja in umorov.

Javno zdravstvo si mora prizadevati za ustvarjanje takšnih okoliščin, v katerih bo družina lahko razvila svoje potenciale, za to pa potrebuje podporo vse družbe. Družina je za razvoj človeštva osrednjega pomena, a sama vsega dela ne bo zmogla; pozitiven odnos med zdravstvom in družino je bistvenega pomena.

V mednarodnem letu družine – letu 1994 – poudarjamo osrednjo vlogo družine pri ohranjanju telesnega, duševnega in socialnega zdravja vseh njenih članov, kar je v korist nam vsem.

Tomris Turmen, direktorica Urada
Svetovne zdravstvene organizacije
za zdravje družine

World Health, december 1993